Džiugas BRAZAITIS, Vykintas VAITKEVIČIUS, Gintautas ZABIELA

Survey of Lithuanian–Belarusian border sector in the Švenčionys district in 1999

The LIH prospected a 122 km^2 sector of Lithuanian–Belarusian border zone in the Švenčionys district in 1999. There were discovered two supposed ancient (the 1st millennium BC) hill-forts in Jaciūnai and Mikštai villages, unfortified Bareišiūnai settlement from the 2nd-1st millennium BC, Rūdabestis barrow cemetery and a solitary Vigadka barrow, 3 medieval-modern burial grounds in Andriukėnai, Katelninkai and Senoji Pašaminė villages. Among the unearthed votive-mythological objects Girdėnai boulder with a foot-mark, Tatariškės sacred spring, Vigadkos Kazokas and Dvilonių Bažnyčėla mires and Šišniškės Bukasis boulder can be mentioned.

Bronius DAKANIS, Eugenijus IVANAUSKAS, Arūnas STRAZDAS

DUJOTIEKIŲ TIESINIŲ Į PAKRUOJĮ IR ŠIAULIAI–KURŠĖNAI VIETOS ŽVALGYMAS 1998 M.

1998 m. KPC ir VU archeologinė ekspedicija (vadovas B. Dakanis) žvalgė planuojamų tiesti dujotiekių nuo Rozalimo į Pakruojį ir nuo Šiaulių į Kuršėnus vietas. Pačioje dujotiekių trasų vietoje archeologinių vietų neaptikta, tačiau surinkta nemažai duomenų apie toliau nuo trasų esančius archeologinius objektus.

PAKRUOJO R.

Jau 1997 m., KPC žvalgant dujotiekio trasas tarp Panevėžio r. ribos ir Šiaulių, išsiaiškinta, kad Padubysio kaime (prie Rozalimo) esančiame melioracijos muziejuje (vedėjas Juozas Čybas) yra archeologinių radinių. Šios ekspedicijos metu užfiksuoti archeologiniai radiniai, aiškintasi jų įsigijimo ir suradimo aplinkybės (radiniai metrikos neturi, J. Čybas neblogai prisimena kiekvieno jų istoriją). DIRŽIUOSE nustatyta lobio radimvietė – klojimo–jaujos suarta vieta (žvalgyti neleido vienas iš sodybos savininkų). Diržių kapinynas po archeologinių apsaugos tyrinėjimų nebežalojamas lobių ieškotojų, iškastose duobėse sužėlusi velėna. Melioratoriams valant prūdą, GERUČIUOSE rasta Romos moneta. Vykdant melioracijos darbus, JONUŠKAIČIUOSE aptiktas didelio laivinio kovos kirvio formos akmuo su smailadugniu dubeniu, didelis ir

mažas trinamieji akmenys. Žvalgant suartą kaimavietę, rastas akmeninis galąstuvas, lieta kulka ir kiti vėlyvi radiniai. LAIČIUOSE aptiktas nežinomos ir nelokalizuotos senosios kaimo kapinės. LAIMUČIUOSE (Karpiškiuose), netoli kaimo kapinių, tvarkant kelią prie sodybos, pakelėje, aptikta antkaklė kūginiais galais, o prie kaimo kapinių rasta kaulų ir radinių. Aplink kapines iškastos žvyrduobės, bet kapinyno kapų dar turėtų būti kapinėse. Į PR nuo jų, be abejo, buvo pilkapiai, kurie literatūroje nurodomi Karpiškių vardu (tai, matyt, viena iš dviejų pilkapių grupių; kita, aptikta 1980 m., nurodoma Puodiškių vardu, yra prie spėjamos Karpiškių dvarvietės, senosiose kapinėse ir šalia jų). J. Čybo rinkinyje yra radinių ir monetų iš MELDINIŲ kapinyno. Šio paviršius su kapais per kelis kartus buvęs nustumtas nuo žvyrduobės į V, po to panaudotas rekultivuojant karjerą. PADUBYSYJE, prie pastato, kuriame saugomas senienų rinkinys, sukrauti 7 akmenys su smailadugniais dubenimis. Rinkinyje saugomas ir akmeninis kirvelis su skyle kotui, rastas Padubysyje, griovyje, prie gatvės. Įrengiant mašinų stovėjimo aikštelę PAEŽERIUOSE, prie Rozalimo–Pakruojo kelio, tvenkinio pakrantėje, buvę aptikta deguto varymo įrenginių (?). Jų gali būti išlikę po aikštele ir į Š nuo jos. Įrengiant tvenkinį, PAKRUOJYJE nulygintas Kruojos kranto kalnelis, kuriame rasta kryžinio smeigtuko galvutė ir kilpelė (saugomi J. Čybo senienų rinkinyje). Prie tilto per Kruoją ir tvenkinio kranto yra 2 neinventorinti akmenys su smailadugniais dubenimis (jų radimo vietos nustatyti nepavyko). J. Čybo rinkinyje yra 2 akmeniniai kirvukai su skyle kotui rasti prie PAMŪŠIO, Mūšos pakrantėse, Burniškių kaimo lauke. PELENIŠKIUOSE, prie buvusios ūkio džiovyklos ir kelio, darant vandens surinktuvą, atkastas „raitelio kapas“ su žirgo griaučiais ir archeologiniais radiniais (7 ietigalių dalimis ir 3 apyrankėmis; vieną masyvią apyrankę iš J. Čybo paėmusi E. Butėnienė). Radinių prie džiovyklos aptikta ir vėliau – tvarkant jos aplinką. Spėjama, kad viena pasaginė segė cilindriniais galais, tvarkyta V. Ušinsko, irgi esanti iš „raitelio kapo“. Kaimo laukuose, į Š nuo kartografinėje medžiagoje neteisingai pažymėtų kaimo kapinių, pamiškėje, yra neaukšta apskrita kalvelė, kurioje, kasant melioracijos tranšėją, rastas kapas su nuokamieniu smeigtuku ir „Vytauto“ moneta, kuri dingo iš J. Čybo rinkinio. Čia irgi turėtų būti nežinomas kapinynas.

Iš Peleniškių piliakalnio pylimo, perlaidojant mirusiąją į jo aikštelę prie pylimo, iškastas ietigalis su užbarzda, kurį pasiėmęs nežinomas dėstytojas į Dotnuvą (ar Baisogalą). Kaulų ir kažkokių žalvarinių radinių buvę randama ir laukuose toliau į ŠV nuo spėjamo antrojo kapinyno buvusioje pailgoje kalvoje. Kalva nukasta, likęs tik galas, kur 1982 m. pasirodžiusi Šv. Marija ir jai pastatytas paminklas. RAMONAIČIUOSE, nustumdant akmenų kūgį, rastos dvi juostinės apyrankės. Matyt, nežinomame pilkapyje buvusios įrengtos kaimo kapinės (jos pažymėtos kartografinėje medžiagoje). Senienų rinkinyje Padubysyje yra medinė kuoka su išlikusiomis į ją įstatomų ašmenėlių vietomis, rasta pelkėje prie Poškečių. ZIGMANTIŠKIŲ kaimavietėje aptiktas neinventorintas akmuo su smailadugniu dubeniu. Tarp kaimavietės ir Švento akmens (miškelio) yra ariamas laukas, kuriame buvę rasta kaulų bei žalvarinių radinių. Ekspedicijos metu, žvalgant radimvietę, nieko (išskyrus vienkiemių radinius) neaptikta. Kaimo laukuose yra senais medžiais apaugusi dvarvietė.

ŠIAULIŲ R.

RATKŪNŲ kaimavietės ariamoje PR pusėje rasta įvairių vėlyvų radinių: vazoninių koklių ir puodų šukių, 2 lietos kulkos, gilzių, centų ir kt. Netoli VAIŠNORIŲ, 1,1 km į ŠR nuo Džuikų vienkiemio, miške, kvartalo Nr. 63 pietiniame pakraštyje, kalvelėje aptiktas maždaug XVII a. kapinynas, kuriame rastas signetinis žiedas.

RADVILIŠKIO R.

J. Čybo senienų rinkinyje saugomas kirvis ir ietigalis, kurie esą rasti kasant žvyrą kalvelėje prie ŽYBARTŲ kaimo. 1999 m. kalvelė nurodytoje vietoje aptikta, bet vietiniai gyventojai apie kastą žvyrą ir radinius nieko nežinojo. Jie tik turėjo akmeninį kirvį su skyle kotui, rastą netoli kaimo kapinių, panašių į didelį pilkapį.

Bronius DAKANIS, Eugenijus IVANAUSKAS, Arūnas STRAZDAS

Survey of gas pipe-line routes to Pakruojis and Šiauliai–Kuršėnai in 1998

In the routes of gas pipe-line no archaeological objects were discovered. Various stray archaeological finds were uncovered at a greater distance from the routes.

Algirdas GIRININKAS

ALUOTOS PILIAKALNIO APYLINKIŲ ŽVALGYMAS 1998 M.

1998 m. LII Archeologijos skyriaus išvykos į Anykščių r. metu buvo lankomas Kupiškio r. esantis Aluotos (Druskių) piliakalnis, kuris yra Kupiškio r., Šimonių sen., Šimonių girios ŠV pakraštyje, Iženos upės dešiniajame krante, prie jos santakos su bevardžiu upeliu, į PR nuo Iženos upės tvenkinio. Apie 150 m į PR nuo piliakalnio yra didoka mišku apaugusi kalva. Centrinėje jos dalyje miško valymo darbų metu praraustoje priesmėlio duobėje buvo pastebėta nemažai skaldytų akmenų, tarp kurių buvo aptiktas titnaginis atkraštinis kirvis (47 pav.), pagamintas iš masyvios nuoskalos.

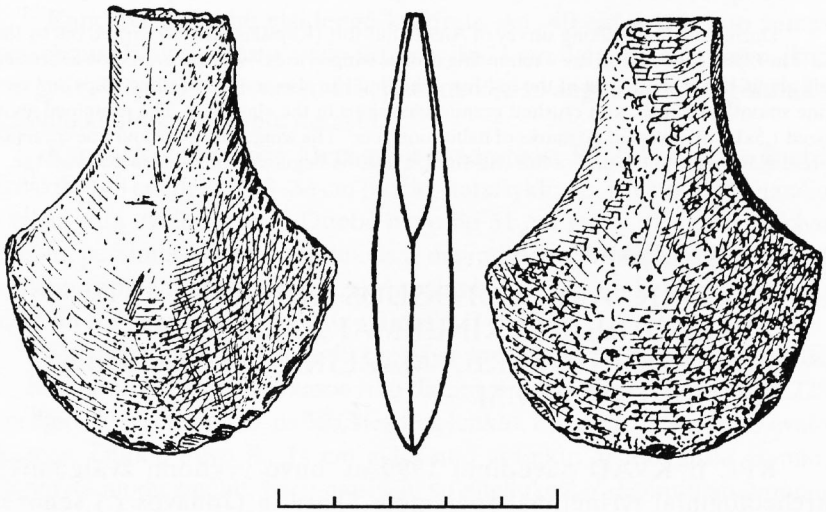

Pav. 47. Druskių piliakalnio papėdėje aptiktas titnaginis atkraštinis kirvis.
Fig. 47. Flint flanged axe found at the foot of Druskiai hill-fort.